

عنوان مقاله:

بررسی تنوع ژنتیکی با استفاده از نشانگرهای مورفولوژیکی و فیتوشیمیایی درگونه های مختلف خرگوشک (*Verbascum sp.*) در استان آذربایجان غربی

محل انتشار:

مجله پژوهش های تولید گیاهی، دوره 24، شماره 3 (سال: 1396)

تعداد صفحات اصل مقاله: 20

نویسندگان:

سونیا امینی - دانشجوی کارشناسی ارشد علوم باغبانی، دانشکده کشاورزی دانشگاه ارومیه

عباس حسنی - عضو هیات علمی گروه علوم باغبانی دانشکده کشاورزی دانشگاه ارومیه

ابوالفضل علیرضالو - دانشگاه ارومیه، دانشکده کشاورزی، گروه علوم باغبانی

رامین ملکی - گروه پژوهشی کروماتوگرافی، جهاد دانشگاهی آذربایجان غربی، ارومیه

خلاصه مقاله:

سابقه و هدف: گل ماهور یا خرگوشک (*Verbascum sp.*) گیاهی علفی، دوساله، دارویی و متعلق به تیره گل میمون (Scrophulariaceae) می باشد. از گل های این گیاه به عنوان یک داروی گیاهی باارزش برای درمان التهاب، آسم، سرفه و همچنین درمان ناراحتی های دستگاه تنفسی استفاده می شود. در این تحقیق تنوع ژنتیکی گونه های مختلف خرگوشک جمع آوری شده از مناطق مختلف استان آذربایجان غربی بر اساس برخی نشانگرهای مورفولوژیکی و فیتوشیمیایی در راستای اهلی سازی این گیاه ارزشمند مورد بررسی قرار گرفت. مواد و روش ها: مناطق مختلف استان آذربایجان غربی به عنوان خاستگاه بسیاری از گونه های دارویی خرگوشک در ایران، برای جمع-آوری نمونه های گیاهی و انجام آزمایشات انتخاب شد. به منظور ارزیابی تنوع مورفولوژیکی گونه های مختلف خرگوشک در فصل گلدهی کامل گیاه، 12 صفت کیفی و همچنین 20 صفت کمی مورد ارزیابی قرار گرفتند. پس از شناسایی گونه ها، عصاره گیری از نمونه های گل و برگ به روش اولتراسونیک انجام گرفت. تنوع فیتوشیمیایی گونه های مختلف خرگوشک نیز بر اساس محتوای فنل کل (روش فولین سیوکالتو) و فعالیت آنتی اکسیدانی (روش DPPH)، به طور جداگانه در اندام های گل و برگ ارزیابی گردید. یافته ها: بر اساس ارزیابی نمونه های جمع آوری شده از مناطق مختلف، 9 گونه (*V. erianthum*)، *V. songaricum*، *V. speciosum*، *V. szovitsianum*، *V. stachydiforme*، *V. sinuatum*، *V. haussknechtianum*، *V. cheirantifolium*

و (*V. saccatum*) شناسایی گردید. نتایج نشان داد که نوع گونه تاثیر معنی داری در سطح احتمال 1 درصد بر صفات ارتفاع گیاه، طول گل آذین، تعداد گل در هر دسته، تعداد ساقه گلدهنده، طول برگ های قاعده ای، طول و عرض کپسول دارد. همچنین بین گونه های مورد مطالعه از نظر نسبت طول به عرض برگ های ساقه ای و طول کاسه گل تفاوت معنی داری در سطح احتمال 5 درصد وجود داشت. بررسی نتایج داده های فیتوشیمیایی نیز نشان داد که نوع گونه و اندام تاثیر معنی داری در سطح احتمال 1 درصد بر میزان فنل کل و فعالیت آنتی اکسیدانی گیاه دارویی خرگوشک داشت. بیشترین میزان فنل کل (83/32 میلی گرم اسید گالیک بر گرم وزن خشک) و فعالیت آنتی اکسیدانی (02/85 درصد) در برگ های گونه *V. sinuatum* مشاهده شد. همچنین بر اساس تجزیه به مولفه های اصلی و دندروگرام صفات مورفولوژیکی و فیتوشیمیایی برای گونه های خرگوشک، گونه های مورد مطالعه به چهار گروه اصلی تقسیم شدند. در گروه اول گونه *V. sinuatum* قرار گرفت که دارای بالاترین میزان فنل کل و فعالیت آنتی اکسیدانی برگ، ارتفاع گیاه، تعداد گل در هر دسته، تعداد انشعابات شاخه گلدهنده و عرض برگ های قاعده ای بود. سایر گونه ها (*V. szovitsianum*) و (*V. haussknechtianum*)، *V. stachydiforme*، *V. songaricum*، *V. saccatum* و (*V. erianthum*) و (*V. speciosum*) و *V. cheirantifolium* به ترتیب در گروه های دوم، سوم و چهارم قرار گرفتند. نتیجه گیری: یافته های این تحقیق نشان داد که تنوع وسیعی از گونه های خرگوشک در استان آذربایجان غربی وجود دارد. گونه *V. sinuatum* دارای خصوصیات مورفولوژیکی و فیتوشیمیایی

کلمات کلیدی:

تنوع ژنتیکی، خرگوشک، گیاهان دارویی، مواد ثانویه، مورفولوژی

لینک ثابت مقاله در پایگاه سیویلیکا:

<https://civilica.com/doc/953951>

